

Sygn. akt VIII C 660/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 19 października 2020 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w VIII Wydziale Cywilnym

w składzie: przewodniczący: Sędzia Bartek Męcina

protokolant: st. sekr. sąd. Ewa Ławniczak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 października 2020 roku w Ł.

sprawy z powództwa (...) Ltd. w Ł.

przeciwko G. G.

o zapłatę

oddala powództwo.

Sygn. akt VIII C 660/20

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 16 października 2019 roku w elektronicznym postępowaniu upominawczym powód (...) Ltd. w Ł., reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wniósł o zasądzenie od G. G. kwoty 6.745,56 zł z umownymi odsetkami w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od kwoty 5.916 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a od pozostałej kwoty dochodzonej pozwem z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu powód wskazał, że pozwana w dniu 14 września 2018 r. zawarła umowę pożyczki o nr (...) w kwocie 5.916 zł. Data wymagalności pożyczki przypadła na 14 października 2018 r. W związku z nieuregulowaniem należności poprzednik prawny przeniósł wierzytelność na powoda w dniu 16 kwietnia 2019 r. Na dochodzoną pozwem kwotę składa się 5.916 zł tytułem należności głównej i 378 zł i 451,56 zł tytułem skapitalizowanych odsetek za opóźnienie.

(pozew k. 2- 4)

Nakazem zapłaty z dnia 30 października 2019 r. Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin- Zachód w Lublinie zasądził od pozwanej na rzecz powoda dochodzoną pozwem kwotę wraz z kosztami procesu.

(nakaz zapłaty k. 8 v.)

Powyższy nakaz pozwana zaskarżyła sprzeciwem w całości podnosząc zarzuty braku udowodnienia zasadności i wysokości roszczenia, braku legitymacji procesowej czynnej, braku wymagalności dochodzonego roszczenia, nie wskazania sposobu zaliczenia wpłat pozwanej oraz przedawnienia roszczenia. W uzasadnieniu G. G. podniosła, że nie posiada żadnych zobowiązań, natomiast potwierdza zawarcie umowy pożyczki w dniu 6 września 2018 r. z (...) spółka z o.o. Na wypadek uwzględnienia powództwa pozwana złożyła wniosek o rozłożenie świadczenia na raty.

(sprzeciw k. 9 v.- 13)

Postanowieniem z dnia 24 lutego 2020 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie przekazał rozpoznanie sprawy do Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z uwagi na skuteczne złożenie sprzeciwu.

(postanowienie k. 22 v.)

W piśmie procesowym z dnia 6 sierpnia 2020 r. pozwana potwierdziła, że w dniu 14 września 2018 r. zawarła z (...) spółka z o.o. w W. umowę pożyczki refinansującej nr (...), a także dokonała wpłaty kwoty 1.586,67 zł. G. G. zwróciła uwagę na to, że złożona przez powoda umowa przelewu wierzytelności pochodzi z 18 maja 2018 r., gdy tymczasem umowa pożyczki została zawarta później, bo 14 września 2018 r. Ponadto pozwana podkreśliła, że w załączniku do Umowy o przeniesieniu ryzyka niespłacenia pożyczek widnieje wyłącznie nazwisko pozwanej, bez podania kwoty pożyczki, co utrudnia identyfikację przedmiotu cesji.

(pismo procesowe k. 65)

Pismem procesowym z dnia 18 września 2020 r. powód podtrzymał żądanie pozwu oraz wyjaśnił, że w dniu 13 kwietnia 2018 r. pozwana zawarła z (...) spółka z o.o. umowę pożyczki krótkoterminowej nr (...), na podstawie której pozwana otrzymała kwotę 5.000 zł na wskazany nr rachunku bankowego. Pozwana zobowiązała się do zwrotu na rzecz pożyczkodawcy kwoty 5.916 zł. Następnie pozwana zawarła z (...) spółka z o.o. w (...) umów pożyczek refinansujących, w tym ostatnią o nr (...), na podstawie której zobowiązała się do zapłaty kwoty 7.502,67 zł, w tym m.in. 5.916 zł tytułem kwoty zrefinansowanej i 1.538,16 zł tytułem prowizji umownej. Wierzytelność stała się wymagalna wraz upływem terminu trwania umowy, czyli w dniu 11 października 2018 r.

(pismo procesowe k. 77- 80)

Na rozprawie w dniu 19 października 2020 r. pozwana podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko, wnosząc o oddalenie powództwa.

(protokół rozprawy k. 90)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20 stycznia 2018 r. (...) spółka z o.o. w W. zawarł z (...) spółka z o.o. w W. umowę o przeniesieniu ryzyka niespłacania pożyczek.

(umowa o przeniesieniu ryzyka niespłacania pożyczek k. 54)

W dniu 13 kwietnia 2018 r. G. G. zawarła z (...) spółka z o.o. w W. umowę pożyczki krótkoterminowej nr (...), na podstawie której otrzymała kwotę 5.000 zł na wskazany nr rachunku bankowego. Pozwana zobowiązała się do zwrotu na rzecz pożyczkodawcy kwoty 5.916 zł.

(umowa pożyczki k. 81, potwierdzenie wykonania transakcji płatniczej k. 82, bezsporne)

W dniu 14 września 2018 r. G. G. zawarła z (...) spółka z o.o. w W. umowę pożyczki refinansującej nr (...), na podstawie której pożyczkodawca zobowiązał się do przelania kwoty 5.916 zł na rachunek bankowy (...) spółka z o.o. w W.. Tego samego dnia pozwana przelała na rzecz (...) spółka z o.o. w W. kwotę 1.586,67 zł tytułem opłaty za refinansowanie pożyczki (...).

(umowa pożyczki refinansującej k. 83, potwierdzenie wykonania transakcji płatniczej k. 84, bezsporne)

W dniu 18 maja 2018 r. (...) spółka z o.o. w W. zawarł ze (...) Ltd. w L. umowę ramową przelewu wierzytelności. W dniu 16 kwietnia 2019 r. strony zawarły porozumienie nr 21 do powyższej umowy.

(umowa ramowa przelewu wierzytelności k. 52- 53, porozumienie k. 55)

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie powołanych wyżej dowodów w postaci dokumentów, których wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron procesu.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu w całości.

W ocenie Sądu strona powodowa nie wykazała swojej legitymacji czynnej do występowania w przedmiotowym procesie. Powód nie udowodnił, że przysługuje mu wierzytelność w stosunku do G. G. wynikająca z zawartej przez pozwaną w dniu 14 września 2018 r. umowy pożyczki o nr (...) w wysokości dochodzonej przedmiotowym powództwem. Powód nie wykazał bowiem, że skutecznie nabył wierzytelność względem pozwanej od (...) spółka z o.o. w W. wobec nie wykazania, że podmiot ten wcześniej nabył wierzytelność od (...) spółka z o.o. w W..

Zgodnie z dyspozycją art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią, chyba, że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Co prawda strona powodowa złożyła umowę o przeniesieniu ryzyka niespłacania pożyczek z dnia 20 stycznia 2018 r. zawartą pomiędzy (...) spółka z o.o. w W., a (...) spółka z o.o. w W., jak również zawartą w dniu 18 maja 2018 r. pomiędzy (...) spółka z o.o. w W., a (...) Ltd. w L. umowę ramową przelewu wierzytelności, jak również porozumienie nr 21 do powyższej umowy z dnia 16 kwietnia 2019 r. Jednak złożone przez stronę powodową dokumenty nie są wystarczające do wykazania przeniesienia przysługującej przeciwko pozwanej wierzytelności przez pierwotnego wierzyciela. Ocena Sądu jest podyktowana treścią § 5 umowy z dnia 20 stycznia 2018 r. o przeniesieniu ryzyka niespłacania pożyczek. Strony umowy, czyli (...) spółka z o.o. w (...) spółka z o.o. w W. ustaliły, że po rozliczeniu umowy, o którym mowa w § 3 na zabezpieczającego (...) spółka z o.o. w W.) zostanie przeniesiona własność wierzytelności z tytułu pożyczek, w stosunku do których dokonano płatności. Brzmienie § 5 umowy z dnia 20 stycznia 2018 r. nie pozostawia wątpliwości, że na jej podstawie nie doszło do przeniesienia wierzytelności, do czego potrzebne było rozliczenie umowy, które zgodnie z jej § 3 powinno przebiegać w ten sposób, że (...) spółka z o.o. w W. w terminie do 5 dnia kolejnego miesiąca przekaze zabezpieczającemu zestawienie niespłaconych kwot pożyczek za poprzedni miesiąc. (...) spółka z o.o. w W. w terminie do końca miesiąca, w którym otrzymał zestawienie przekaze (...) spółka z o.o. w W. wartość niespłaconych kwot pożyczek. Strona powodowa nie przedstawiła żadnego dowodu zarówno na rozliczenie umowy, jak i na przeniesienie własności wierzytelności z tytułu pożyczek.

Dodatkowo, co podkreśliła G. G., w chwili zawarcia Umowy o przeniesieniu ryzyka niespłacania pożyczek (20 stycznia 2018 r.), wierzytelność będąca przedmiotem pozwu, nie istniała. W judykaturze ugruntowany jest pogląd, że oprócz wierzytelności istniejących, dopuszczalny jest przelew określonych wierzytelności przyszłych, a zatem wierzytelności, które w chwili zawarcia umowy jeszcze nie istnieją (por. m.in. wyrok SA w Białymstoku z dnia 7.06.2013 r., I ACa 72/13, LEX nr 1335614; wyrok SN z dnia 9.08.2005 r., IV CK 157/05, LEX nr 346081; wyrok SN z dnia 30.01.2003 r., V CKN 345/2001, OSNC 2004/4/65; uchwała SN z dnia 19.09.1997 r., III CZP 45/97, OSNC 1998/2/22). Tożsamy pogląd dominuje również w piśmiennictwie oraz doktrynie (por. Komentarz do art. 509 Kodeksu cywilnego, A. Rzetecka-Gil, Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część ogólna. LEX/el., 2011; Komentarz do art. 509 Kodeksu cywilnego pod red. A. Kidyba, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część ogólna. LEX, 2010; A. Szpunar, Przelew na zabezpieczenie, artykuł, Rejent 1995/11/9; J. Widło, Umowa przelewu wierzytelności. Zagadnienia wybrane, artykuł, NPN 2002/1/67). Co prawda omawiana konstrukcja przelewu takiej wierzytelności nie wynika wprost z przepisów Kodeksu cywilnego, ale podstawę obrotu takimi wierzytelnościami upatruje się w treści art. 555 k.c. i jak wskazał Sąd Najwyższy, sam charakter wierzytelności przyszłych nie wyklucza ich przelewu (por. cyt. Komentarz A. G.; cyt. uchwała z dnia 19.09.1997 r.).

Wskazać należy, że sama kategoria wierzytelności przyszłych nie jest jednorodna. Jak wskazuje się w orzecznictwie (por. wyrok SN z dnia 26.03.2003 r., IV CKN 513/01, LEX nr 467473; cyt. uchwała z dnia 19.09.1997 r.), obejmuje ona zarówno wierzytelności wynikające z czynności prawnych dokonanych pod warunkiem zawieszającym lub z zastrzeżeniem terminu, jak i wierzytelności, u podstaw których leży częściowo tylko zrealizowany stan faktyczny, uzasadniający ich powstanie (np. o wynagrodzenie przewidziane w umowie o usługi budowlane w okresie przed ich

wykonaniem). Trzeci rodzaj wierzytelności przyszłych to wierzytelności, których powstanie jest w całości sprawą przyszłości, czyli co do których dotychczas nie zrealizował się żaden element stanu faktycznego koniecznego dla jej powstania, np. roszczenie o zapłatę ceny za niesprzedaną jeszcze rzecz. Wierzytelności te nie tylko nie istnieją, ale w stosunku do nich nie ma jeszcze żadnego tzw. śladu prawnego w postaci jakiegokolwiek stosunku prawnego, są one zatem jedynie czystą, hipotetyczną nadzieją powstania wierzytelności, stąd też wierzytelności te określane są mianem „wierzytelności nadziei” (por. cyt. Komentarz A. Rzeteckiej-Gil; Jerzy P. Naworski, Glosa do uchwały SN z dnia 19 września 1997 r., III CZP 45/97, Radca prawny 1998/3/92).

Zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie nie budzi wątpliwości również kwestia, że zasady cesji wierzytelności przyszłych muszą odpowiadać ogólnym regułom dotyczącym przelewu wierzytelności. W konsekwencji zasadnicze znaczenie ma odpowiednie oznaczenie przedmiotu przelewu. Odpowiednie oznaczenie wierzytelności przyszłej – przy założeniu, że może ona przejść na nabywcę dopiero z chwilą powstania – niewątpliwie wymaga określenia danych, pozwalających ustalić w chwili powstania konkretnej wierzytelności, że to właśnie ta wierzytelność objęta była wcześniej zawartą umową cesji. Wierzytelności przyszłe muszą być przynajmniej oznaczalne w chwili zawierania umowy przelewu. Jak konsekwentnie wskazuje się w doktrynie i orzecznictwie, minimalnym sposobem oznaczenia wierzytelności przyszłej jest wskazanie tytułu powstania wierzytelności

- stosunku prawnego, z którego wierzytelność wynika, osoby dłużnika oraz wierzyciela (por. cyt. artykuł A. Szpunara; A. Szpunar, Glosa do uchwały SN z dnia 19 września 1997 r. III CZP 45/97, OSP 1998/7-8; wyrok SN z dnia 16.10.2002 r., IV CKN 1471/00, Glosa 2007/1/10; wyrok SN z dnia 11.05.1999 r., III CKN 423/98, OSNC 2000/5/92; cyt. uchwała z dnia 19.09.1997 r.). Podzielić należy zatem wyrażony w piśmiennictwie pogląd, że warunkiem ogólnym cesji wierzytelności przyszłej jest jej indywidualizacja, pozwalająca ustalić w chwili zaistnienia określonej wierzytelności, że to właśnie ona objęta była wcześniej zawartą umową (por. Marta Litwińska, Glosa do uchwały SN z dnia 19 września 1997 r., III CZP 45/97, PPH 1998/8/45-48; W. Jarzyński, Zmiany podmiotowe w umowach, artykuł, M.Zam.Pub. 2011/6/39-41; cyt. artykuł J. Widło). Konsekwencją powyższych rozważań jest wniosek, że przedmiotem umowy o przelew wierzytelności przyszłej nie jest sama wierzytelność lecz jedynie jej ekspektatywa. Z chwilą dokonania cesji wierzytelności przyszłej nie następuje zatem przejście wierzytelności na cesjonariusza jako, że wierzytelność ta jeszcze nie istnieje w chwili zbycia. Wynikająca z takiej umowy oznaczona wierzytelność zostaje przeniesiona na cesjonariusza dopiero z chwilą jej powstania (por. cyt. wyrok SN z dnia 9.08.2005 r.; cyt. wyrok SN z dnia 30.01.2003 r.; wyrok SN z dnia 26.09.2002 r., III CKN 346/02, LEX nr 345523; cyt. uchwała z dnia 19.09.1997 r.).

Pozostałe wierzytelności przyszłe z nieistniejących stosunków prawnych, których nie da się w wystarczający sposób zidentyfikować w chwili ich powstania (w szczególności „wierzytelności nadziei”), mogą być przedmiotem umów czysto zobowiązujących lub umów przedwstępnych, ale podkreślić należy, że do dokonania cesji konieczna wtedy będzie osobna umowa rozporządzająca (por. uchwała SN z dnia 19.09.1997r., III CZP 45/97; cyt. artykuł J. Widło).

Wskazać jednak należy, że w piśmiennictwie jest również prezentowane takie stanowisko, że w przypadku „wierzytelności nadziei” w ogóle brak jest możliwość obrotu takimi wierzytelnościami (por. cyt. Komentarz A. G.). Jak wskazał J. N. w cyt. głosie do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 września 1997 roku, brak stosunku prawnego w przypadku takich wierzytelności, „przemawia przeciwko traktowaniu ich zbywania jako przelew wierzytelności i przeciwko stosowaniu, również w drodze analogii, przepisów normujących cesję”. Podkreśla się, że niemożność jakiegokolwiek oznaczenia wierzytelności oraz niepewność, czy wierzytelność ta w ogóle kiedykolwiek powstanie pozostaje w opozycji do funkcji i charakteru regulacji prawnej przewidzianej przez art. 509 § 1 k.c., zaś stosowanie tego przepisu (choćby w drodze analogii) do w/w przypadków byłoby niewątpliwie jego nadinterpretacją oraz nadużyciem. Jak wcześniej podniesiono umowa dotycząca „zbycia” takiej niedookreślonej wierzytelności może być traktowana wyłącznie w kategoriach umowy zobowiązującej/przedwstępnej, a jej skuteczność względem konkretnego, a jednocześnie nieznanego w dacie jej zawierania dłużnika, zależy od zawarcia kolejnej, osobnej umowy rozporządzającej w stosunku do danej już skonkretyzowanej wierzytelności.

Na marginesie przytoczyć w tym miejscu należy także pogląd wyrażany w orzecznictwie sądów powszechnych, zgodnie z którym, jeżeli wierzytelność nie istnieje w dniu zawarcia umowy, to zobowiązanie do dokonania przelewu nie powstanie. Umowa taka jest wówczas umową o świadczenie niemożliwe, która to umowa dotknięta jest nieważnością

stosownie do treści art. 387 § 1 k.c. (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 25.03.2014 r., I ACa 885/13, LEX 1461185; wyrok SA w Warszawie z dnia 30.06.2004 r., I ACa 1404/03, Apel. –W-wa 2005/3/22).

Przedkładając powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że źródłem zadłużenia dochodzonego przedmiotowym powództwem jest umowa pożyczki zawarta przez pozwaną z (...) spółka z o.o. w W. w dniu 14 września 2018 r. Natomiast prawo do wierzytelności, o której mowa wyżej, miało zostać przeniesione przez pożyczkodawcę na rzecz (...) spółka z o.o. w W. Umową o przeniesieniu ryzyka niespłacania pożyczek zawartą w dniu 20 stycznia 2018 r. Niewątpliwie w dacie zawarcia umowy o przeniesieniu ryzyka niespłacania pożyczek wierzytelność pozwanej nie tylko nie była w żaden sposób zindywidualizowana, ale także nie istniała, tym samym umowy tej nie można traktować w kategorii umów z art. 509 k.c.. Skuteczność takiej umowy względem dłużnika, co podniesiono wyżej, wymagała zatem zawarcia odrębnej umowy o charakterze rozporządzającym.

W konsekwencji uznać należy, że powód, od początku postępowania reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, w żaden sposób nie wykazał, że nabył wierzytelność względem pozwanej wobec nie wykazania, że wierzytelność została skutecznie przelana przez pożyczkodawcę. Zgodnie zaś z treścią przepisu art. 6 k.c., ciężar udowodnienia twierdzenia faktycznego spoczywa na tej stronie, która z tego twierdzenia wywodzi skutki prawne. W przedmiotowej sprawie to powód winien udowodnić, że nabył ze skutkiem prawnym wierzytelność względem pozwanej wynikającą z przedmiotowej umowy pożyczki, i że pozwana powinna zapłacić mu należność w opisanej pozwem wysokości. Stosownie bowiem do treści art. 232 k.p.c. to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Oznacza to, że obecnie Sąd nie jest odpowiedzialny za wynik postępowania dowodowego, a ryzyko nieudowodnienia podstawy faktycznej żądania ponosi powód. Wskazać przy tym należy, że obowiązujące przepisy nakazują stronom postępowania przytaczanie okoliczności faktycznych i dowodów, co do zasady wraz z pierwszym pismem, w którym zajmuje stanowisko w sprawie (pозwie, odpowiedzi na pozew, sprzeciwie). Już zatem w treści pozwu powód winien niezwłocznie przedstawić wszelkie wnioski dowodowe i dowody na uzasadnienie swoich twierdzeń faktycznych (B. K., Rozważania o "braku zwłoki" jako podstawie uwzględnienia spóźnionego materiału procesowego na gruncie art. 207 § 6 oraz 217 § 2 k.p.c. Artykuł. S. P.. (...)–148), a nie zrobił tego nawet na wyraźne zobowiązanie do złożenia stosownej umowy.

Poza tym należy zwrócić uwagę, że strona powodowa przedstawiła załącznik do Umowy o przeniesieniu ryzyka niespłacenia pożyczek, ale z dnia 2 stycznia 2018 r. Tymczasem do akt sprawy powód złożył umowę zawartą pomiędzy (...) spółka z o.o. w (...) spółka z o.o. w W. z 20 stycznia 2018 r., zatem zachodzi rozbieżność w datach. Co istotniejsze, na co zwróciła uwagę także pozwana, zaoferowany załącznik do Umowy o przeniesieniu ryzyka niespłacenia pożyczek zawiera wyłącznie numer klienta, jego imię i nazwisko, numer pożyczki, datę jej udzielenia, oznaczenie wierzyciela pierwotnego oraz datę dokonania sprzedaży. W ocenie Sądu wymienione informacje są zbyt skąpe, aby jednoznacznie można było na ich podstawie stwierdzić, że (...) spółka z o.o. w W. przeniósł całą przysługującą wobec pozwanej wierzytelność wynikającą z umowy pożyczki nr (...). W załączniku wymieniono co prawda numer pożyczki i datę jej udzielenia, ale na tej podstawie nie jest pewne, czy pierwotny wierzyciel przeniósł na nabywcę całą kwotę tytułem kapitału i prowizji. Nie można wykluczyć przecież, że przedmiotem umowy nie były objęte np. odsetki za opóźnienie, których powód dochodzi przedmiotowym powództwem. W innych, podobnych sprawach, rozpoznawanych przez Sąd, powodowie składają załączniki do umowy przelewu wierzytelności zawierające informacje nie tylko o osobie pożyczkobiorcy, czy numerze i dacie zawarcia umowy, ale również konkretne kwoty kapitału, prowizji, opłat i odsetek. Zresztą nie ma potrzeby odwoływania się do innych rozpoznawanych spraw, skoro powód przedstawił również załącznik 1A do Porozumienia nr 21 z dnia 16 kwietnia 2019 r. zawartego pomiędzy (...) spółka z o.o. w W., a SVEA Ekonomi C., w którym są podane wszystkie powyższe dane, pozwalające w sposób pewny zidentyfikować przedmiot przelewu wierzytelności.

Można jeszcze zauważyć, że nie ulega wątpliwości, że nie mogą być uznane za dowody potwierdzające przeniesienie wierzytelności zawiadomienie z dnia 14 listopada 2018 r. (k. 47) i zawiadomienie z dnia 25 kwietnia 2019 r. (k. 51), ponieważ są to dokumenty prywatne, więc zgodnie z brzemieniem przepisu art. 245 kpc stanowią wyłącznie dowód tego, że osoby, które je podpisały, złożyły zawarte w nich oświadczenia woli.